

2014

Wzrost kompetencji wielkopolskich
policjantów w zakresie zwalczania
przestępczości gospodarczej i korupcyjnej
oraz pozbawiania korzyści z popełnianych
przestępstw

Komenda Wojewódzka Policji
w Poznaniu

Program Uczenie się przez całe życie

Projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”

Autorzy opracowania:

Rozdział I. Zwalczanie przestępczości gospodarczej na podstawie doświadczeń policji holenderskiej

insp. Jarosław Rzymkowski
mł. insp. Dariusz Nowinski
mł. insp. Piotr Skrzypkowiak
mł. insp. Mariusz Krause
nadkom. Mariola Szymańska
podinsp. Agnieszka Przygodzka
asp. Sebastian Mencil
asp. sztab. Tomasz Mandel

Rozdział II. Zwalczanie przestępczości gospodarczej na podstawie doświadczeń niemieckiej Policji

mł. insp. Wojciech Kawa
mł. insp. Piotr Mąka
mł. insp. Rafał Pawłowski
mł. insp. Roman Przybył
podinsp. Sebastian Cichocki
podinsp. Jarosław Glanc
nadkom. Radosław Grodzki
asp. sztab. Mirosław Kusik

Spis treści

Wstęp	4
Rozdział I. Zwalczanie przestępczości gospodarczej na podstawie doświadczeń policji holenderskiej	7
Podrozdział 1. Konfiskata majątku podejrzanego – procedury i metody stosowane przez holenderską policję (AP).....	7
Podrozdział 2. Europejski Urząd Policji i jego główne zadania oraz nieformalna sieć kontaktowa CARIN.....	14
Podrozdział 3. Polityka antynarkotykowa oraz zwalczanie przestępczości narkotykowej.....	19
Rozdział II. Zwalczanie przestępczości gospodarczej na podstawie doświadczeń niemieckiej Policji	31
Spis zdjęć i rysunków	39

Wstęp

Program Leonardo da Vinci (LdV) jest jednym z programów sektorowych Programu Unii Europejskiej *Uczenie się przez całe życie*. Propaguje działania koncentrujące się na poprawie jakości systemów kształcenia i szkolenia zawodowego oraz dostosowaniu systemu edukacyjnego do wymogów rynku pracy. W ramach Programu LdV realizowane są trzy rodzaje działań – projekty mobilności (staże i wymiany - VETPRO), projekty partnerskie oraz projekty wielostronne.

Projekt KWP w Poznaniu pn. „Wzrost kompetencji wielkopolskich policjantów w zakresie zwalczania przestępczości gospodarczej i korupcyjnej oraz pozbawiania korzyści z popełnianych przestępstw” został pozytywnie oceniony przez Narodową Agencję Programu Leonardo da Vinci w ramach konkursu 2013 – Projekty Mobilności – VETPRO. W ramach realizacji projektu w czerwcu oraz wrześniu 2014 r. miały miejsce dwie wizyty przedstawicieli wielkopolskiej Policji w Holandii (Haga) oraz w Niemczech (Hesja),

Projekt wymiany doświadczeń VETPRO, w którym uczestniczyły delegacje Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, są to wyjazdy zagraniczne osób odpowiedzialnych za kształcenie i szkolenie zawodowe i/lub rozwój zasobów ludzkich w instytucjach i przedsiębiorstwach w celu transferu ciekawych rozwiązań oraz doskonalenia i modernizacji metod lub praktyk w zakresie kształcenia zawodowego. Mają na celu zarówno osobisty rozwój zawodowy uczestników, jak i poprawę systemów kształcenia i szkolenia zawodowego przez wprowadzanie nowych rozwiązań w instytucji wysyłającej.

Do głównych celów projektów VETPRO zaliczyć należy:

- wspieranie uczestników w kształceniu i przyszłych działaniach szkoleniowych, w zdobywaniu i wykorzystywaniu wiedzy, umiejętności i kwalifikacji, aby ułatwić rozwój osobisty w kontekście zawodowym,
- wspieranie w doskonaleniu jakości i innowacji w kształceniu zawodowym, w systemach kształcenia zawodowego, instytucjach i popularyzowanie dobrych praktyk.

Zalecanym elementem projektów VETPRO jest stworzenie efektu materialnego, który może być dostępny w formie prezentacji, programu szkolenia w danej dziedzinie, materiałów konferencyjnych przedstawiających rezultaty projektu, publikacji, artykułów naukowych itp. Efekt materialny powinien być wspólnie opracowany przez uczestników

projektu w celu dalszego przekazania wiedzy i doświadczenia zdobytych podczas wyjazdu w swoich środowiskach.

Programy wymian zorganizowane w ramach niniejszego projektu były uzgodnione przez KWP w Poznaniu z instytucjami przyjmującymi uczestników wymian, to jest holenderską Policją Narodową – Jednostka w Hadze oraz Urzędem Kryminalnym Kraju Związkowego Hesja. Wszystkie szczegóły harmonogramu wizyt były konsultowane z partnerami zagranicznymi i w efekcie udało się stworzyć kompleksowy program, który przyczynił się do poznania metod zwalczania przestępczości gospodarczej, korupcyjnej oraz pozbawiania korzyści z popełnianych przestępstw w formacjach policyjnych z Niemiec i Holandii.

Opis projektu

Celem projektu było podniesienie kompetencji funkcjonariuszy wielkopolskiej Policji pracujących w obszarze zwalczania przestępczości gospodarczej, korupcyjnej oraz zaangażowanych w proces pozbawiania sprawców owoców przestępstw.

Projekt skierowany był do 16 funkcjonariuszy wielkopolskiej Policji, którzy dzięki uczestnictwie w wymianach zagranicznych zostali wyposażeni w wiedzę o zwalczaniu ww. zjawisk przestępczych na bazie doświadczeń niemieckich i holenderskich.

Partnerami w projekcie są Policja Narodowa - Jednostka w Hadze (Nationale Politie, Eenheid Den Haag) oraz Urząd Kryminalny Kraju Związkowego Hesja (Hessisches Landeskriminalamt - HLKA).

Program wymian pozwolił na zapoznanie uczestników projektu z charakterystyką oraz metodami zwalczania następującego katalogu zjawisk przestępczych w państwach instytucji partnerskich:

- przestępczość związaną z obrotem paliwami, wyrobami alkoholowymi oraz tytoniowymi,
- „pranie brudnych pieniędzy”,
- przestępstwa związane z sektorem bankowym, w tym niezgodne z prawem działania parabanków,
- przestępczość w zakresie wyłudzenia podatku od towarów i usług, VAT oraz innych podatków osób fizycznych i prawnych,
- przestępczość w zakresie działania instytucji rynku kapitałowego,
- przestępczość związaną z przetargami publicznymi,
- przestępczość związaną z elektronicznymi instrumentami płatniczymi,
- przestępczość przeciwko środowisku,
- naruszania praw własności przemysłowej oraz intelektualnej,

- korupcja.

Ponadto, uczestnicy projektu zostali wyposażeni w wiedzę nt. metod i technik operacyjnych oraz procesowych związanych z instytucją zabezpieczenia i odzyskiwania mienia pochodzącego z przestępstw, które są stosowane w siłach policyjnych w Niemczech i Holandii.

Wielkopolscy policjanci wzięli udział w tygodniowych wizytach w Urzędzie Kryminalnym Landu Hesja oraz w Jednostce Policji w Hadze w trakcie których zostali zapoznani z tematyką dotyczącą zwalczania przestępczości gospodarczej, korupcji oraz metod i form zabezpieczania i odzyskiwania mienia pochodzącego z przestępstw.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie zagadnień zaprezentowanych w trakcie wspomnianych wizyt.

Rozdział I. Zwalczanie przestępczości gospodarczej na podstawie doświadczeń policji holenderskiej

Podrozdział 1. Konfiskata majątku podejrzanego – procedury i metody stosowane przez holenderską policję (AP)

Odzyskanie i zabezpieczenie majątku podejrzanego, a także pozbawienie go owoców przestępstwa stanowi bardzo istotny czynnik procesu karnego. Pozostawienie sprawców określonej kategorii przestępstw bez środków finansowych, stanowiących bazę ekonomiczną dla ich działalności kryminalnej zmierza do potwierdzenia wobec nich tezy o „nieopłacalności” przestępstwa.

Podczas tygodniowego pobytu w Hadze, praktycznie każdego dnia podejmowany był temat konfiskaty majątku sprawców przestępstw. Wykłady oraz panele dyskusyjne prowadzone przez holenderskich policjantów omawiających różne rodzaje przestępstw gospodarczych i korupcyjnych zawierały elementy związane z konfiskatą majątku.

Zagadnienia te były omawiane na podstawie konkretnych spraw prowadzonych przez haskich funkcjonariuszy. Głównie dotyczyły one przestępczości związanej z narkotykami tj. przemytu, korupcji oraz prania brudnych pieniędzy. Zagadnienia związane z przestępczością narkotykową są w Holandii priorytetowe. W znacznej mierze jest to uwarunkowane przepisami obowiązującymi w tym zakresie oraz znajdującym się na terenie tego państwa największym w Europie i jednym z największych na świecie portem morskim w Rotterdamie.

Policja holenderska nie zajmuje się każdym przypadkiem ujawnionego przestępstwa o charakterze gospodarczym czy korupcyjnym. Głównym czynnikiem determinującym tą kwestię jest ekonomia. Przykładem mogą być oszustwa wieloczynowe. W przypadku, gdy zostało pokrzywdzonych kilkaset czy kilka tysięcy osób wykonuje się czynności z kilkunastoma. Co do pozostałych, przyjmuje się, że nic nowego do sprawy nie wniosą, w związku z powyższym nie przesłuchuje się ich. Sprawca natomiast odpowiada za czyny popełnione wobec wszystkich pokrzywdzonych. Działanie takie w znaczny sposób zmniejsza koszty postępowania przygotowawczego, jak i czas jego trwania. Przepisy obowiązujące w Holandii znacznie ułatwiają pracę policji w zakresie konfiskaty majątków osób popełniających czyny karalne. W przypadku „prania brudnych pieniędzy” organy ścigania nie muszą wskazać przestępstwa bazowego. Jeżeli podejrzanym nie potrafi

udokumentować źródła pochodzenia swojego majątku, uznaje się, że pochodzi z przestępstwa i zostaje skonfiskowany. Także prowadzenie postępowań o charakterze narkotykowym zdeterminowane jest ekonomią. W przypadku ujawnienia narkotyków o wartości do 5 tys. EURO nie prowadzi się w ogóle dochodzenia. Towar jest niszczone przez dwóch delegowanych do tego funkcjonariuszy, którzy sporządzają z tej czynności stosowny raport. W przypadku ujawnienia właściciela tych narkotyków, wymierza mu się karę finansową.

Zasadą dotyczącą wszystkich przestępstw o charakterze majątkowym w Holandii jest to, że pieniądze zainwestowane w odzyskanie mienia muszą zwrócić się trzykrotnie.

Podobnie jak w naszym kraju, idea jest taka, aby każdy policjant w Holandii znał obowiązujące przepisy związane z konfiskatą majątku i stosował je podczas swojej codziennej służby. W związku z tym utworzono telefon kontaktowy, pod który mogą dzwonić policjanci z pytaniami dotyczącymi zajęcia mienia. Porad udziela grupa policjantów zajmująca się tą problematyką. W skład takiej grupy wchodzi: dochodzeniowiec zajmujący się przestępczością gospodarczą, funkcjonariusz operacyjny, analityk finansowy oraz osoba odpowiedzialna za kontakty z władzami lokalnymi. Grupa ta zajmuje się także szkoleniem policjantów i prokuratorów, wspiera ich prawnie, ale nie realizuje za nich spraw. Od czasu kiedy powołano tą grupę ilość wniosków do Sądu o zajęcie mienia znacznie wzrosła. Ostateczną decyzję o konfiskacie majątku podejmuje Sąd.

W jednym ze spotkań uczestniczył przedstawiciel Prokuratury oraz funkcjonariusz Policji tzw. asystent prokuratora, którzy szczegółowo omówili rolę Prokuratury w zajęciu mienia podejrzanych. Decyzją rządu w latach 2011/2012 współpraca pomiędzy Prokuraturą i Policją została jeszcze bardziej zacieśniona. Wspólny plan działania jest finansowany ze środków państwowych. W Holandii policja jest połączona z Krajowym Biurem Prokuratorskim ds. Odzyskiwania Mienia (BOOM). Odmienne niż w Polsce BOOM działa przy Prokuraturze, w 5 Oddziałach: Zwolle, Amsterdam, Rotterdam, Den Bosch i Leeuwarden.

W kraju, gdzie gościliśmy prokurator, przy asyście przydzielonego mu policjanta, decyduje o konfiskacie mienia podejrzanych. Może korzystać z pomocy zatrudnionych w prokuraturze biegłych z różnych dziedzin, m.in. rachunkowości, analiz kryminalnych, a także specjalistów z dziedziny prawa cywilnego. W prokuraturze zatrudnione są także osoby zajmujące się wyceną mienia, prowadzony jest także rejestr grzywien. Również w Prokuraturze znajduje się Stanowisko ds. Współpracy Międzynarodowej.

Podobnie jak w naszym kraju w Holandii obowiązują w tym zakresie dyrektywy Rady Europejskiej dotyczące utworzenia lub wyznaczenia krajowego Biura Odzyskiwania Mienia, koordynującego działania wszystkich instytucji. Biuro to zapewnia efektywną wymianę informacji pomiędzy krajowymi instytucjami jak i BOOM innych państw. Zgodnie z europejskimi dyrektywami ramowymi i traktatami wyrok, który wydał Sąd jednego z państw powinien być respektowany przez Sądy innych państw członkowskich. Po przesłaniu wyroku, winien on być w ciągu 24 h zastosowany. Międzynarodowa współpraca dotyczy także wymiany informacji. W tym celu powołano CARIN (Camden Asset Recovery Inter-Agency Network), która jest nieformalną siecią osób będących punktami kontaktowymi i grupą prowadzącą współpracę w zakresie wszystkich aspektów przypadku korzyści pochodzących z przestępstwa. CARIN skupia obecnie 68 państw. Założenie jest takie, że przekazanie informacji powinno nastąpić w ciągu 8h. W przypadku, gdy nie jest to bardzo pilna sprawa do dwóch tygodni.

Dowody rzeczowe oraz zabezpieczone składniki majątkowe. (SM)

Od 1 stycznia 2013 r. administracyjnie połączono region Haaglanden z regionem Hollands Midden, które tworzą Dział Regionalny w Hadze, jeden z dziesięciu jednostek regionalnych.

Jeden z obiektów Policji na terenie Hagi jest wykorzystywany jako magazyn dowodów rzeczowych oraz składników majątku ruchomego, zabezpieczonych od podejrzanych występujących w postępowaniach przygotowawczych prowadzonych na terenie całego regionu.

Podczas spotkania z funkcjonariuszami biorącymi czynny udział w zabezpieczeniu składników majątku dowiedzieliśmy się, w jaki sposób funkcjonuje obiekt oraz jakie procedury obowiązują na jego terenie.

Zdjęcie 1. Spotkanie z funkcjonariuszami holenderskimi w budynku policji w Hadze zaadoptowanym jako magazyn dowodów rzeczowych.

Budynek jest bardzo uporządkowany, znajduje się w nim m.in. wydzielone miejsce za siatką, gdzie na regałach przechowywane są dowody rzeczowe. Aby dostać się do wewnątrz, do otwarcia drzwi potrzebnych jest dwóch funkcjonariuszy, którzy wpisują odpowiedni kod w zamku cyfrowym i korzystają z kart - kluczy. Obiekt jest wyposażony w kilkupoziomowy parking, na którym znajdują się zabezpieczone od sprawców pojazdy (motorowery, motocykle, samochody). W innych pomieszczeniach, przechowywana jest zabezpieczona biżuteria znacznej wartości oraz broń, która stanowi dowód w sprawie.

Zdjęcie 2. Budynek, w którym znajduje się magazyn dowodów rzeczowych

Zdjęcie 3. Parking, na którym przechowywane są dowody zabezpieczone w postaci różnego rodzaju pojazdów

Organom ścigania zależy na jak najszybszym spieniężeniu zabezpieczonych składników majątku, dlatego też po dokonaniu zajęcia wszystkie przedmioty są wyceniane, segregowane oraz opisywane.

Już na etapie postępowania przygotowawczego Prokurator na specjalnie utworzonej stronie internetowej, zamieszcza informacje o zabezpieczonych przedmiotach, które następnie są licytowane. Takie działanie ma na celu zminimalizowanie kosztów przechowywania przedmiotów, a także zabezpiecza przed szybką utratą ich wartości. Przynosi to również wymierne korzyści sprawcom przestępstw z uwagi na to, że po takiej operacji na specjalnym koncie bankowym przechowywane są środki finansowe do danej sprawy. Działanie takie podnosi również sprawność funkcjonowania tej komórki, gdyż zawsze jest miejsce na nowe przedmioty zabezpieczone w nowych sprawach. Kolejną korzyścią jest również to, że wszystkie dowody rzeczowe z regionu są przechowywane w jednym miejscu, a dzięki przejrzystej ewidencji w systemie komputerowym w każdej chwili można sprawdzić co dzieje się z zabezpieczonymi składnikami majątku. Teren obiektu jest również wykorzystywany jako parking dla pojazdów biorących udział w wypadkach drogowych.

Jednym z ciekawszych pojazdów była przyczepa z zewnątrz pokryta plandeką, której wnętrze zaadoptowano pod kątem uprawy marihuany. Była to mobilna plantacja, stosunkowo trudna do wykrycia.

Zdjęcie 4. Zabezpieczona przyczepa z mobilną plantacją

Współpraca samorządu gminy Katwijk z Policją (AP)

Podczas naszej wizyty w Hadze gościliśmy w magistracie gminy Katwijk, gdzie omówiono charakter, cele i efekty szeroko zakrojonej współpracy pomiędzy samorządem gminy, Policją oraz instytucjami samorządowymi i pozasamorządowymi w zwalczaniu przestępczości na podległym terenie. Organizowane są spotkania z przedstawicielami wszystkich organów, na których omawiane są sposoby zwalczania pojedynczych czynów przestępczych. Katwijk jest regionem, na terenie którego mieszka 62 771 osób.

Głównym zajęciem mieszkańców jest rybołówstwo, kwiaciarstwo i warzywnictwo. Dzięki współpracy dotyczącej bezpieczeństwa, w rejonie Katwijk popełniono w 2011 roku 39,2 przestępstwa na 1000 mieszkańców, natomiast w całej Holandii liczba ta kształtuje się na poziomie 61,8. Mieszkańcy na tle kraju czują się tutaj bezpiecznie.

Zdjęcie 5. Przedstawiciel burmistrza Katwijk.

Za porządek publiczny odpowiedzialny jest burmistrz, który jest także zwierzchnikiem Policji. Do spraw bezpieczeństwa podchodzi się tutaj lokalnie. Podzielono je na 5 sektorów: 1. Bezpieczeństwo sąsiedzkie, 2. Zabezpieczenie firm, 3. Młodzież a bezpieczeństwo, 4. Bezpieczeństwo fizyczne, 5. Integracja a bezpieczeństwo.

Władze gminy skupiają się przede wszystkim na identyfikacji problemów, np. dlatego młodzież popełnia czyny zabronione. W tym celu prowadzone są działania wyprzedzające, np. gmina nakazuje budować domy tak, aby uniknąć włamania. W przypadku osób odbywających kary pozbawienia wolności, przedstawiciele gminy odwiedzają ich i rozmawiają na temat ich przyszłości na wolności. Ma to na celu pomoc w znalezieniu zatrudnienia czy mieszkania. Dla młodzieży, która została przyłapana na spożywaniu alkoholu w miejscu publicznym oraz ich rodziców, organizowane są obowiązkowe spotkania, mające na celu wskazanie, jakie są konsekwencje nadużywania alkoholu. Nie bez znaczenia jest także współpraca sąsiedzka. Prowadzi się działania informacyjne mające na celu zintegrowanie mieszkańców regionu i uświadomienie im roli, jaką w zmniejszeniu przestępczości odgrywają.

Działania te mają na celu zobligowanie społeczności lokalnej do przekazywania Policji i innym instytucjom informacji o niezgodnej z prawem działalności ich sąsiadów. Analizowana jest ponadto działalność przestępcza na terenie gminy, a następnie wspólnie – przy udziale przedstawicieli wszystkich organizacji, tj. Policja, samorząd, szkoły, przedsiębiorcy – dyskutuje się, jakie należy podjąć kroki w celu zmniejszenia ilości popełnianych przestępstw.

Jak w całej Holandii, tak i w regionie Katwijk, władze mają duży problem z przestępczością narkotykową. W celu zmniejszenia tego typu czynów, osoby zajmujące się hodowlą marihuany lub dealerów eksmituje się z ich lokalu, w którym prowadzona była przestępcza działalność. W przypadku skazania po raz pierwszy, na okres trzech miesięcy, gdy skazany został po raz drugi, na 6 miesięcy, ale maksymalnie do roku czasu. Wszystko oczywiście dzieje się zgodnie z literą prawa. Ma to na celu zniechęcanie mieszkańców regionu do prowadzenia przestępczej działalności.

W tym miejscu należy wskazać na duże kompetencje magistratu, jak i samego burmistrza w Holandii. Na uwagę zasługuje także konsekwencja w działaniu, której wynikiem jest doprowadzenie każdej sprawy do końca.

Podrozdział 2. Europejski Urząd Policji i jego główne zadania oraz nieformalna sieć kontaktowa CARIN

Europol - geneza powstania, cele zadania i struktura

Europejski Urząd Policji czyli Europol to agencja Unii Europejskiej z siedzibą w Hadze. Swoją działalność agencja ta rozpoczęła 3 stycznia 1994 r., ale pierwsza wzmianka o jej utworzeniu pojawiła się w Traktacie z Maastricht zawartym w 1992 r. W 1998 r. ratyfikowano Konwencję o Europolu, która ostatecznie weszła w życie w październiku tego roku. Natomiast 1 lipca 1999 r. Europejska agencja policyjna rozpoczęła swoją działalność. W Europolu zatrudnionych jest około 800 osób, w tym około 100 analityków oraz 145 oficerów łącznikowych. Agencja ta jest w stałym kontakcie z organizacjami zajmującymi się egzekwowaniem prawa. Obecnie współpracuje ze wszystkimi 28 państwami członkowskimi. Polska uzyskała pełne członkostwo 1 listopada 2004 r.

Zdjęcie 6. Nowa siedziba Europolu w Hadze

Celem Europolu jest zapewnienie pełnej efektywności i współpracy między władzami krajów członkowskich w zakresie zapobiegania i zwalczania zorganizowanej przestępczości o charakterze międzynarodowym.

Europol jest służbą wspomagającą odpowiednie agendy w państwach członkowskich Unii Europejskiej, co oznacza że funkcjonariusze tej agencji nie są uprawnieni do prowadzenia śledztw czy dokonywania aresztowań.

Do głównych zadań Europolu należy wspieranie policji krajów europejskich poprzez wymianę informacji, prace analityczne oraz szkolenia. Agencja ta obejmuje nie tylko regularnych funkcjonariuszy policji, ale i członków agend krajów członkowskich zajmujących się egzekwowaniem prawa, tj. policja finansowa, urzędnicy imigracyjni czy celni, itd.

Ponadto Europol pomaga w przezwyciężaniu barier językowych w międzynarodowej współpracy policyjnej. W agencji tej funkcjonują aktualnie trzy poziomy współpracy:

- techniczna i szkolenia,
- strategiczna,
- w zakresie wymiany danych osobowych.

W Biurze Łącznikowym pracują aktualnie trzej przedstawiciele Policji polskiej, jeden przedstawiciel Straży Granicznej oraz jeden przedstawiciel Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Współpraca pomiędzy Polską, Europolem a Holandią jest obecnie na bardzo wysokim poziomie. Dotyczy to przede wszystkim zorganizowanej przestępczości zajmującej się handlem narkotykami, przestępczości gospodarczej oraz oszustwami tzw. „na wnuczka”.

Zaznaczyć tutaj należy, że od 2006 r. Wydział do Zwalczania Przemocności Zorganizowanej zajmuje się przestępstwami przeciwko osobom starszym, czyli oszustwami tzw. „na wnuczka”. Wydział ten dysponuje informacjami o ponad 2000 osób, głównie narodowości romskiej, która trudni się tym przestępczym procederem, zamieszkujące takie kraje europejskie jak: Niemcy, Austria, Anglia, Rumunia czy Polska. Ponadto stworzony został album z wizerunkiem ponad 2000 osób, w większości zidentyfikowanych, który rozesłano do krajów członkowskich. W kwietniu br. w Warszawie odbyło się spotkanie z udziałem funkcjonariuszy wydziałów kryminalnych i Centralnego Biura Śledczego dot. szeroko rozumianej współpracy krajów członkowskich w kwestii tego typu przestępczości zorganizowanej, na którym omawiane były m.in. przygotowania do dużej realizacji spraw przez policję włoską.

System Siena

Funkcjonujący w Europejskim Urzędzie Policji system Siena to ustrukturyzowany system informacji na temat przestępstw.

Stworzenie tego systemu miało na celu wzmocnienie dotychczasowego sposobu wymiany informacji w Europolu i dostosowanie go do szerszego grona użytkowników. Dlatego też nowo stworzony system uwzględnia już nie tylko krajowe jednostki Europolu, ale także wyznaczone zgodnie z postanowieniami Protokołu Duńskiego właściwe instytucje krajowe (Designated Competent Authorities – DCA). W tym zakresie Siena wspomaga bezpośredni kontakt pomiędzy Europolem a jednostkami DCA. Jest też narzędziem umożliwiającym powiadamianie krajowych jednostek Europolu oraz zapewniającym im dostęp do informacji.

Siena zapewnia też właściwe oddziaływanie pomiędzy systemami Europolu, tj. IS, system indeksu czy analityczne pliki robocze. Posiada funkcje, które pozwalają państwom członkowskim na rozszerzenie informacji z IS oraz AWF. Ponadto Siena zapewnia bezpieczną łączność, wspomagającą rozszerzenie dostępu do IS dla DCA, ale bezpośredni

kontakt DCA z Europolem (bez pośrednictwa ENU) należy traktować jako wyjątek, a nie zasadę.

System Siena umożliwia wyszukiwanie wiadomości na podstawie słów kluczowych dot. tematu oraz zawartości dokumentu. Użytkownicy posiadają dostęp do wymienionych wiadomości, dokumentów, zapisów spraw, nagrań rozmów telefonicznych oraz rozszerzenie możliwości wyszukiwania powiązań pomiędzy sprawą i dokumentem.

Siena umożliwia też automatyczne przypominanie, określanie terminów czy monitorowanie otrzymanych odpowiedzi.

Zdjęcie 7. Pamiątkowa fotografia funkcjonariuszy uczestniczących w wizycie wraz z przedstawicielami Policji Holenderskiej i polskimi policjantami pełniącymi służbę w Europolu.

Międzyagencyjna Sieć Odzyskiwania Mienia „CARIN”

CARIN jest nieformalną siecią osób będących punktami kontaktowymi i grupą prowadzącą współpracę w zakresie wszystkich aspektów przypadku korzyści pochodzących z przestępstwa. Jest to sieć praktyków z 53 jurysdykcji oraz 9 organizacji międzynarodowych, powiązana z podobnymi sieciami ds. odzyskiwania mienia w Afryce Południowej i Ameryce Łacińskiej.

Celem funkcjonowania CARIN jest zwiększenie skuteczności wysiłków jej członków na zasadzie wieloagencyjności, zmierzających do pozbawienia przestępców ich nielegalnych dochodów.

Dążąc do osiągnięcia tego celu CARIN:

- utworzyła sieć punktów kontaktowych w licznych jurysdykcjach;
- koncentruje się na korzyściach ze wszystkich rodzajów przestępstw w zakresie zobowiązań międzynarodowych;
- dąży do wypracowania renomy ośrodka wiedzy fachowej w odniesieniu do wszystkich aspektów postępowania w przypadku korzyści z przestępstwa;
- zachęca do wymiany informacji i dobrych praktyk;
- wystosowuje zalecenia do organów, takich jak Komisja Europejska, Rada Unii Europejskiej i Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Brudnych Pieniędzy, dotyczące wszystkich aspektów związanych z przypadkiem korzyści z przestępstwa;
- działa w charakterze grupy doradczej dla innych właściwych organów;
- ułatwia szkolenia w zakresie wszystkich aspektów związanych z przypadkiem korzyści z przestępstwa;
- podkreśla znaczenie współpracy z sektorem prywatnym;
- zachęca swoich członków do tworzenia krajowych Biur ds. Odzyskiwania Mienia;

O pomoc ze strony CARIN mogą zwrócić się funkcjonariusze organów ścigania, prokuratorzy, sędziowie śledczy lub sędziowie bądź funkcjonariusze z Biura ds. Odzyskiwania Mienia lub Biura ds. Zarządzania Odzyskanym Mieniem.

Punkty kontaktowe sieci CARIN mogą udzielić wsparcia na dowolnym etapie procedury odzyskiwania mienia.

- Ustalanie mienia:
  - namierzanie rachunków bankowych i inwestycyjnych, nieruchomości, firm, samochodów, łodzi i samolotów poprzez egzekwowanie prawa lub dzięki informacjom publicznym;
  - ustalanie miejsca i sposobu ukrycia lub zatajenia mienia związanego z podejrzanymi za pomocą struktur korporacyjnych, spółek powierniczych, funduszy powierniczych itp.
- Zamrażanie i zajmowanie mienia:

- w jaki sposób mogę zwrócić się do innej jurysdykcji o zamrożenie lub zajęcie mienia w prowadzonej przeze mnie sprawie lub dochodzeniu?
- Zarządzanie mieniem:
  - Czy zagraniczne organy będą dbały o zamrożone mienie i utrzymają jego wartość do czasu zakończenia prowadzonej przeze mnie sprawy?
  - Czy zagraniczne organy sprzedadzą mienie przed wydaniem orzeczenia końcowego?
  - Co stanie się z pieniędzmi uzyskanymi ze sprzedaży?
- Konfiskata mienia:
  - Co muszę zrobić, aby zwrócić się do innej jurysdykcji o wykonanie mojego orzeczenia lub nakazu przepadku?
- Podział mienia:
  - W jaki sposób mogę ustalić odesłanie mienia lub jego równowartości do mojego rządu z jurysdykcją, która dokonała konfiskaty lub upłynnienia mienia w prowadzonej przeze mnie sprawie lub dochodzeniu?

To tylko przykładowe pytania dotyczące śledzenia, zamrożenia, zajęcia i przepadku dochodów z przestępstwa i innego mienia należącego do podejrzanego oraz zarządzania nimi. CARIN może pomóc w przypadku tych i innych kwestii za pośrednictwem swojej sieci ekspertów w kluczowych realizacjach na całym świecie.

Podrozdział 3. Polityka antynarkotykowa oraz zwalczanie przestępczości narkotykowej

Podczas wizyty w Królestwie Niderlandów przedstawiciele strony holenderskiej omówili specyfikę związaną z pracą wykrywczą Policji, służb celnych oraz granicznych na przykładzie ogromnej ilości towarów przechodzących przez port w Rotterdamie. Omówiono problematykę czynności podejmowanych przez organy ścigania związaną z „modus operandi” w sprawach dotyczących przemytów towarów zabronionych, m.in. narkotyków w postaci kokainy. Strona holenderska zaprezentowała sprawę dotyczącą przemytu kilkuset kilogramów kokainy i osiągnięte efekty procesowe w zakresie ścigania sprawców tego przestępstwa, z uwzględnieniem zarzutów popełniania czynów zabronionych, zarówno o charakterze kryminalnym, korupcyjnym, jak i gospodarczym. Podczas spotkania omówiono specyfikę zrealizowanych przez holenderskie organy ścigania spraw karnych, dotyczących przemytów narkotyków, realizowanych przez grupy przestępcze, zarówno przy

wykorzystaniu fikcyjnych, sfałszowanych dokumentów, jak i przy „nieświadomym” wykorzystaniu legalnie działających podmiotów gospodarczych, gdzie narkotyki są przemycane bez wiedzy tych podmiotów (np. w kontenerach z żywnością z Ameryki Południowej, która miała trafiać do znanych sieci marketów).

Należy tutaj podkreślić, iż port Rotterdam nazywany jest tzw. „bramą do Europy”, nie tylko z uwagi na import sprzętu elektronicznego z Ameryki czy Azji, ale także przemyt narkotyków. Jak wynika z danych holenderskiej Policji nawet do 50 procent kokainy znajdującej się w obrocie na rynku europejskim mogło zostać przemyconych przez rotterdamski port. W ten sposób Rotterdam przejął od Antwerpii niechlubną palmę pierwszeństwa, jeśli chodzi o nielegalny transport narkotyków.

Należy mieć na uwadze, że spośród około 12 milionów kontenerów trafiających każdego roku do rotterdamskiego portu szczegółowym kontrolom poddaje się zaledwie 50 tysięcy najbardziej podejrzanych.

Zdjęcie 8 oraz Zdjęcie 9. Policja portowa i nabrzeże Rotterdamu

Podczas wizyty w Holandii przedstawiono ramy prawne obowiązujące, w tym kraju, związane z zagadnieniem narkotyków i ścigania karnego sprawców przestępstw narkotykowych, rezydujących na terenie Królestwa Niderlandów. Ponadto program wizyty uwzględnił zwiedzanie zarówno Rotterdamu, Amsterdamu jak i Hagi. Na ulicach tych miast bardzo często czuć było specyficzny zapach palonej marihuany, wydostający się z budynków, w których umiejscowione były tzw. „cofeeshopy”. Widząc dziesiątki młodych ludzi palących na ulicach marihuanę, można by wysunąć wniosek, że sprzedaż, posiadanie i zażywanie narkotyków (przynajmniej niektórych) jest w Holandii całkowicie legalne. Rzeczywistość jest jednak odmienna. Holandia od lat siedemdziesiątych prowadzi dosyć liberalną politykę w zakresie narkotyków. W chwili obecnej:

- narkotyki są w Holandii nielegalne;
- zażywanie narkotyków nie jest karalne;
- holenderskie prawo rozróżnia narkotyki “miękkie” (sofdrugs) oraz “twarde” (harddrugs), ponieważ różnią się one szkodliwością dla zdrowia;
- coffeeshopy sprzedające miękkie narkotyki są przez władze holenderskie tolerowane;

Podstawą holenderskiej polityki wobec narkotyków jest nowelizacja ustawy “opiumowej” (Opiumwet) z 1976 r. Myślenie holenderskich władz jest bardzo pragmatyczne. Założono bowiem, że na zjawisko zażywania narkotyków spoglądać trzeba

przede wszystkim z perspektywy ochrony zdrowia publicznego, a nie z perspektywy prawno-karnej. Liczy się także aspekt ekonomiczny związany z kosztami działalności organów ścigania w tym obszarze. Mówiąc wprost, w Holandii propagowany jest pogląd, iż narkotyki były i zapewne zawsze będą, a zatem państwo nie ma się skupiać na pryncypialnej, ale skazanej na porażkę walce z tym problemem, ale na takiej regulacji tego zjawiska, by ograniczyć szkody zdrowotne obywateli i zachować nad nim kontrolę. Dominuje tutaj podejście ekonomiki prowadzonych działań, które ocenia się przez pryzmat korzyści płynących z realizacji danej sprawy (w tym przypadku narkotykowej), a kosztów jakie wiążą się z czynnościami Policji i Prokuratury. Obowiązujący w Holandii stan prawny w sposób jednoznaczny rozróżnia narkotyki miękkie od twardych. Celem regulacji prawnych w Holandii było wyznaczenie wyraźnej granicy pomiędzy miękkimi narkotykami o tzw. ograniczonej szkodliwości, a kokainą czy heroiną, które mają znacznie bardziej zgubny wpływ na życie i zdrowie człowieka. Użytkownika marihuany, chcącego sobie od czasu do czasu zapalić marihuanę, chciano uchronić przed kontaktem z dilerem, który w jednej kieszeni miał marihuanę, a w drugiej – woreczek z kokainą. Amsterdamskie władze podobne rozróżnienie narkotyków stosowały już wcześniej, na początku lat siedemdziesiątych.

Całe holenderskie podejście do narkotyków opiera się na czystym pragmatyzmie. Taka też była geneza powstania „coffeeshopów”.

„Coffeeshopy” muszą ubiegać się o specjalne licencje, liczyć się też muszą z częstymi kontrolami i nie mogą sprzedawać narkotyków niepełnoletnim. Sprzedaż i spożywanie alkoholu są tam zakazane, podobnie jest w przypadku twardych narkotyków. „Coffeeshopy” obowiązują zakaz reklamowania się. Kilka lat temu wprowadzono przepis, że nie mogą się znajdować w promieniu 250 metrów od szkoły. Jeżeli chodzi o kwestię zaopatrzenia „coffeeshopów” w marihuanę, to jest ona dość niejasna i można powiedzieć, iż jest ona jedną ze słabości holenderskiej polityki narkotykowej. O ile kontakty „sprzedawcy – klienci” państwo holenderskie ma pod kontrolą (po to zostały stworzone coffeeshopy), dzięki czemu chroni się klientów przed stycznością z narkotykowym półświatkiem kryminalnym, o tyle kwestia dostaw do samych coffeeshopów jest bardzo niejasna.

Możliwości uprawy konopi są w Holandii ograniczone. Pomysły, by to również państwo zajęło się zorganizowaną produkcją miękkich narkotyków, spotykają się ze sprzeciwem większości polityków, obawiających się pogorszenia wizerunku Holandii w oczach międzynarodowej opinii publicznej. Także eksport i import narkotyków jest zakazany. W efekcie mamy do czynienia z dość paradoksalną sytuacją: państwo pozwala na sprzedaż małych ilości narkotyków setkom tysięcy klientów, a jednocześnie nie istnieje

żaden legalny sposób, by „coffeeshopy” mogły nadażyć z uzupełnianiem swych zapasów. Często więc zaopatrzenie „coffeshopów” w marihuanę kontrolowane jest przez zorganizowaną przestępczość. Reasumując, aktualna sytuacja związana ze stanem prawnym obowiązującym w Holandii wygląda w ten sposób, że narkotyki są w Holandii nielegalne, jedynie ich zażywanie nie jest karalne. Ponieważ coraz więcej mieszkańców domów, znajdujących się w pobliżu „coffeeshopów”, skarży się na nieprzyjemności związane z takim sąsiedztwem (hałas, wandalizm, itp.), władze lokalne prowadzą coraz ostrzejszą politykę wobec tego zjawiska. Wiele „coffeeshopów” nie otrzymało nowych licencji. Szczególnie w terenach przygranicznych (z Belgią i Niemcami) mieszkańcy często skarżyli się na głośnych i groźnych “narkotykowych-turystów”. W dodatku kilka lat temu wybuchła dyskusja o szkodliwości marihuany i haszyszu. Wszystko to doprowadziło do zmniejszenia się liczby „coffeshopów” w tym państwie. Wypowiedziano także wojnę domowym plantacjom konopi indyjskich. Osoba, która w swym mieszkaniu ma więcej niż pięć tego typu roślinek, ryzykuje nie tylko grzywnę i proces, ale także eksmisję, zerwanie kontraktu wynajmu czy utratę hipoteki oraz utratę korzyści finansowych związanych z realizowanym procederem przestępczym. Policja holenderska bardzo sprawnie realizuje czynności związane z konfiskatą mienia przestępców, zwłaszcza w sprawach narkotykowych.

Zdjęcie 10 oraz Zdjęcie 11. Coffeeshopy w Amsterdamie

Przykładem praktycznego podejścia do zwalczania produkcji narkotyków w postaci marihuany było uczestniczenie przez naszą delegację w realizacji sprawy związanej z ujawnieniem przez policjantów holenderskich plantacji marihuany znajdującej się w jednym z lokali w bloku mieszkalnym w Hadze. Policjanci po otrzymaniu anonimowej informacji na temat przestępczego procederu dokonali wstępnych ustaleń, m.in. przeprowadzili pomiar temperatury pomieszczeń przy pomocy specjalnej „ręcznej” kamery termowizyjnej, a następnie na podstawie poczynionych ustaleń uzyskali z prokuratury nakaz przeszukania lokalu. Po wejściu do mieszkania ujawniono i zabezpieczono funkcjonującą w nim pełną infrastrukturę plantacji, składającą się z około 100 roślin konopi indyjskich, lamp, doniczek, systemu nawadniającego, wentylacyjnego, środków ochrony roślin, komponentów zapewniających rozwijającej się roślinie odpowiednio wysoki poziom THC substancji czynnej w dojrzałych kwiatostanach oraz pozostałe elementy infrastruktury. Na miejscu nie zatrzymano sprawcy przestępstwa, czynności w tym kierunku będą podejmowane przez holenderską policję na dalszym etapie sprawy. Należy tutaj zauważyć, że sposób uprawy i zorganizowania plantacji był identyczny jak występujący w sprawach

realizowanych przez wielkopolską Policję, co ma bezpośredni związek z faktem, iż technologia wykorzystywana przez grupy przestępcze z Polski została przeniesiona na nasz grunt właśnie z Holandii.

Zdjęcie 12. Miejsce ujawnienia plantacji konopi indyjskich w Hadze

Zdjęcie 13 oraz Zdjęcie 14. Pomieszczenie, w którym znajdowała się plantacja konopi indyjskich

Alternatywą dla obecnego stanu prawnego związanego z zakazem uprawiania marihuany byłoby całkowite zalegalizowanie upraw i dostaw, ale na chwilę obecną nie ma na to zgody ani władz, ani coraz bardziej konserwatywnego w ostatnich latach społeczeństwa. W efekcie klienci i właściciele „coffeshopów” poruszają się częściowo w szarej strefie. Istotnym Elementem wizyty w Holandii, związanym z obszarem zwalczania przestępczości narkotykowej były zajęcia warsztatowe z podziałem na grupy, podczas których zarówno strona polska jak i holenderska dokonały wymiany istotnych z punktu widzenia współpracy międzynarodowej doświadczeń związanych z realizacją zadań w obszarach m .in. zwalczania wyżej wymienionej przestępczości oraz zabezpieczania mienia. Poddano także obopólnej dyskusji zwalczanie działalności zorganizowanych grup przestępczych wywodzących się z terenu Polski, których członkowie zamieszkują na terenie Holandii, gdzie zajmują się produkcją znacznych ilości narkotyków w postaci amfetaminy i marihuany, które następnie są przemywane i wprowadzane do obrotu na terenie Polski.

Podczas zajęć warsztatowych strona polska zaprezentowała strukturę i specyfikę działalności wykrywczej Wydziału do Walki z Przeszłością Narkotykową KWP w Poznaniu, którego kierunki pracy opierają się głównie na:

- zwalczaniu zorganizowanych grup dealerskich, producentów narkotyków oraz osób odpowiedzialnych za wprowadzanie na rynek Wielkopolski/Polski znacznych ilości narkotyków (producenci, przemytnicy, dealerzy);
- pracy indywidualnej przy sprawach, w zależności od stopnia rozwoju - praca zespołowa przy wykorzystaniu dostępnego szerokiego wachlarza metod pracy wykrywczej.

Przedstawiono przykład jednej ze spraw zrealizowanych przez Wydział do Walki z Przeszłością Narkotykową KWP w Poznaniu, w ramach której osiągnięte zostały znaczące efekty procesowe w zakresie: ilości zdjętych z czarnego rynku narkotyków, aresztowanych osób oraz wielkości zabezpieczonego w sprawie majątku przestępców.

W wyniku podjętych działań, które zostały zapoczątkowane w dniu 26.05.2011 r. w miejscowości Goszczanowiec, na jednej z posesji ujawniono „podziemną” plantację konopi indyjskich, gdzie zabezpieczono około 3000 sztuk sadzonek. Tego samego dnia w trakcie dalszych czynności policyjnych ujawniono w miejscowości Chojno – Młyn kolejną „podziemną” uprawę konopi, gdzie jak ustalono w przeszłości hodowanych było około 8000 sztuk roślin.

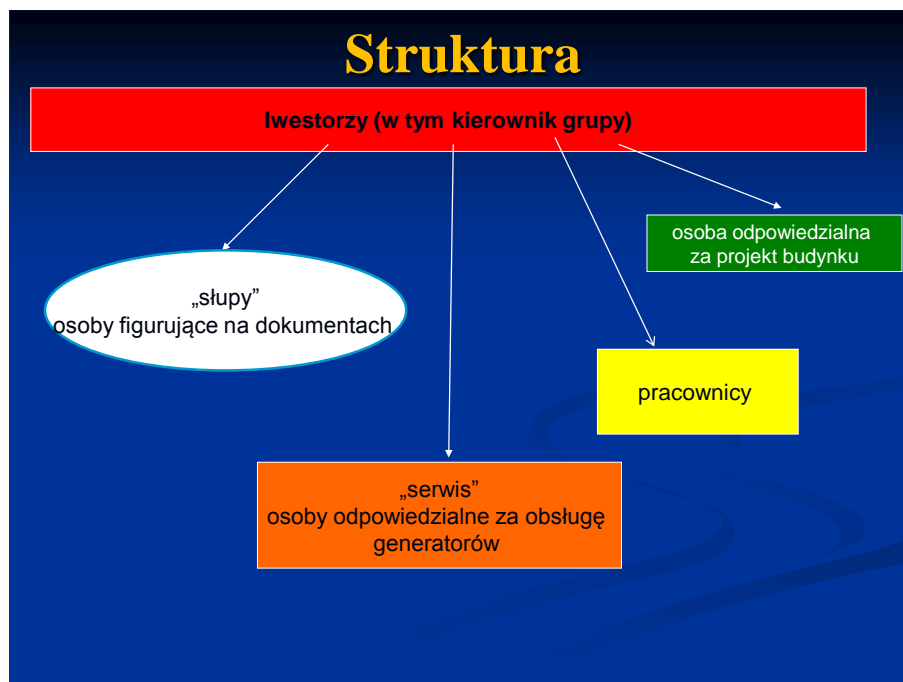
Uprawa ujawniona w miejscowości Goszczanowiec zakamuflowana była pod „legendą” prowadzenia gospodarstwa zajmującego się hodowlą strusi. Fermą zarządzała osoba „słup” wynajęty i opłacony przez członków grupy przestępczej. Uprawa była w pełni zautomatyzowana, rocznie odbywało się pięć zbiorów. Szacunkową ilość jednorazowego zbioru gotowego suszu roślinnego dla opisanej wyżej łącznej ilości krzewów konopi indyjskich należy określić na około 330 kg gotowego wyrobu, który po wyprodukowaniu i przerobieniu trafiał na rynek zarówno Wielkopolski, jak i całego kraju.

W trakcie prowadzonego postępowania przygotowawczego ujawniono pięć plantacji marihuany w miejscowościach:

- Goszczanowiec,
- Kiączyn,
- Chojno Młyn,
- Biała,
- Górzna.

W trzech plantacjach zainstalowano generatory energii elektrycznej. We wszystkich zaś stwierdzono nielegalny pobór prądu. Kanały wentylacyjne były zamaskowane na zewnątrz w sposób uniemożliwiający ich ujawnienie. Część obiektów objęta była profesjonalnym systemem monitoringu oraz wyposażona w detektory ruchu. Teren, na którym znajdowały się plantacje był ogrodzony i strzeżony przez psy.

Przedstawiono stronie holenderskiej uproszczoną strukturę grupy przestępczej, którą omówiono, z uwzględnieniem podziału zadań pomiędzy poszczególnymi członkami grupy:

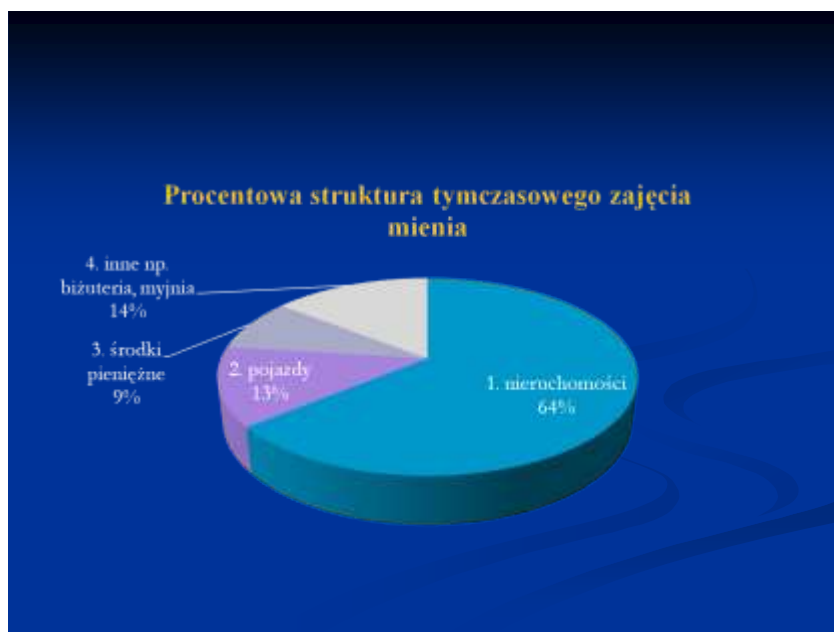
Rysunek 1. Struktura grupy przestępczej zajmującej się uprawą konopi indyjskich

Ponadto omówiono procedurę ustalania i zabezpieczania składników majątkowych, które realizowano m.in. poprzez:

- zapytania do wszystkich banków mających siedziby na terenie Polski,
- zapytania do Wydziałów Komunikacji,
- zapytania do Wydziałów Ksiąg Wieczystych,
- zapytania do Urzędów Skarbowych,
- zapytania do Rejestru Łodzi i Okrętów,
- zapytania do GIIF (Generalny Inspektor Informacji Finansowej),
- dane ze źródeł własnych Policji,
- analizę na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego,
- analizę składników majątkowych na podstawie danych internetowych (np. facebook).

Omówiono strukturę zabezpieczonego w sprawie mienia, na które składały się m.in. pieniądze w gotówce oraz dokonane zajęcia nieruchomości, na których odbywała się nielegalna uprawa (od osób będących „słupami”).

Rysunek 2. Procentowa struktura zabezpieczonego w sprawie mienia

W wyniku podjętych działań – na podstawie danych z Wydziałów Ksiąg Wieczystych zabezpieczono łącznie 15 nieruchomości, w tym 8 nieruchomości należących do tzw. „inwestorów”. Na podstawie danych z Wydziałów Komunikacji zabezpieczono łącznie 10 pojazdów, w tym samochód ciężarowy z zamontowanym agregatem prądotwórczym o wartości 300 tys. złotych. Na podstawie danych bankowych zajęto konto z pieniędzmi w kwocie 100 tys. złotych. Ponadto uzyskane z banków informacje pozwoliły na ustalenie przepływu środków finansowych pomiędzy członkami grupy.

Zebrane w toku postępowania informacje przyczyniły się do zabezpieczenia u jednego z podejrzanych automatycznej myjni bezdotykowej, zakupionej ze środków pochodzących ze sprzedaży narkotyków. Wartość myjni wyceniono na kwotę 1 miliona złotych. Zabezpieczono ponadto trzy koparki Caterpillar, znajdujące się na plantacjach o wartości około 80 tys. złotych. Łączna kwota zabezpieczonego mienia ruchomego i nieruchomości wyniosła w przedmiotowym postępowaniu około 7 milionów złotych. Warto także nadmienić, iż wobec piętnastu podejrzanych zastosowano poręczenie majątkowe w łącznej kwocie 731 tys. złotych.

Łącznie w sprawie zatrzymano: 22 osoby, z czego 11 osób zostało tymczasowo aresztowanych.

Zdjęcie 15, Zdjęcie 16 oraz Zdjęcie 17. Miejsce ujawnienia plantacji konopi indyjskich w miejscowości Goszczanowiec i Chojno Młyn

Rozdział II. Zwalczanie przestępczości gospodarczej na podstawie doświadczeń niemieckiej Policji

W dniach od 14.09-20.09.2014 r. delegacja funkcjonariuszy z Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu pod kierownictwem I Zastępcy Komendanta Miejskiego Policji w Poznaniu mł. insp. Wojciecha Kawy gościła w Wiesbaden w Niemczech, gdzie przyjął ich delegacja funkcjonariuszy Urzędu Kryminalnego Landu Hesja (HLKA), jednego z 16 krajów związkowych, z których składa się Republika Federalna Niemiec. Każdy z krajów związkowych posiada i utrzymuje własną Policję - na jej potrzeby posiada samodzielne uregulowania prawne, struktury organizacyjne, zakres kompetencji i zadania, to jest :

- utrzymywanie porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- ściganie karne na polecenie i pod nadzorem właściwej prokuratury.

Celem zorganizowanego projektu było podniesienie kompetencji i wiedzy funkcjonariuszy w obszarze związanym z organizacją struktur wydziałów niemieckiej policji, zajmujących się zwalczaniem przestępczości gospodarczej, korupcyjnej oraz odzyskiwaniem nielegalnie pozyskanych dóbr. Podczas wyjazdu i przeprowadzonych każdego dnia szkoleń funkcjonariusze mieli możliwość poznania sposobów zwalczania przestępczości gospodarczej i korupcyjnej na przykładach konkretnych postępowań przygotowawczych.

Zdjęcie 18. Delegacja wielkopolskich policjantów w trakcie jednej z prezentacji

Jeden z wykładów dotyczył przestępczości korupcyjnej i sposobów jej zwalczania. Wykład odbył się w dniu 18.09.2014 r. w Prezydium Policji we Frankfurcie nad Menem.

Korupcja (łac.corruptio – zepsucie) – jest to nadużycie stanowiska publicznego w celu uzyskania prywatnych korzyści. Korupcja może w praktyce powstawać niezależnie od formy rządów. Poziom korupcji może być bardzo różny, od drobnych przypadków wykorzystania wpływu lub faworyzowania w celu wyświadczenia lub oddania przysługi, do kleptokracji (rządów złodziei), gdzie porzucone zostają nawet zewnętrzne pozory

uczciwości. Z korupcją można się spotkać zarówno w biurach polityków jak i urzędników. Często związana jest ona z handlem narkotykami, prostytutką, zarabianiem nielegalnych pieniędzy. Korupcja to oferowanie lub przyjmowanie korzyści majątkowych lub osobistych w zamian za określone działania związane z pełnieniem funkcji publicznej lub prowadzeniem działalności gospodarczej. Potocznie korupcja jest kojarzona z wręczaniem łapówek, z przekupstwem. Zjawisko korupcji negatywnie wpływa na różne płaszczyzny życia społecznego. Jest zagrożeniem dla gospodarki i narusza wolność rynkową.

Niemcy są krajem wysoko rozwiniętym ekonomicznie i politycznie, a pomimo to mają tam również miejsce tego rodzaju przestępstwa, a w ich zwalczanie zaangażowane są zarówno policja jak i prokuratura niemiecka. W Niemczech to prokuratura ukierunkowuje działania policji, która podejmuje czynności wskazane przez prokuratorów nadzorujących postępowania przygotowawcze. Bardzo istotnym elementem wspomagającym pracę policjanta i prokuratora w Niemczech jest instytucja specjalisty, który osobiście bierze udział w czynnościach procesowych wykonywanych podczas realizacji danej sprawy. Specjalista w policji niemieckiej to pracownik cywilny, zatrudniony w strukturach policji, który posiada wykształcenie i wiedzę specjalistyczną z zakresu księgowości, finansów lub informatyki. Wiedzą tą specjalista służy policjantom w trakcie wykonywania istotnych czynności procesowych jak na przykład przeszukanie, podczas którego wskazuje on funkcjonariuszom, jakie istotne dokumenty finansowo-księgowe należy zabezpieczyć oraz na jakie elementy, działania należy zwrócić szczególną uwagę. Po zabezpieczeniu niezbędnych materiałów w dalszej kolejności specjalista razem z funkcjonariuszem policji prowadzi postępowanie na zasadzie badania zabezpieczonej dokumentacji. Dokonuje analizy rachunków bankowych danej firmy czy osoby w zakresie dotyczącym bliżej nieokreślonych i niczym nie popartych przelewów, w tym nie powiązanych z umowami, lub których wysokość jest nieproporcjonalnie większa w stosunku do wykonanej usługi. Przesłuchania świadków jak i podejrzanych dokonywane są również w obecności specjalistów. Specjaliści pracują w tych samych biurach wydziałowych co policjanci prowadzący postępowania, tworząc zespoły powołane do prowadzenia danej sprawy

i wykonują działania inspirowane przez prokuratora nadzorującego postępowanie. Należy podkreślić, że w Niemczech tego rodzaju przestępczością zajmują się wyznaczeni i wyspecjalizowani prokuratorzy. Zarobki specjalisty są na podobnym poziomie jak zarobki niemieckich policjantów i w ten sposób niemiecka policja nie musi w takich sprawach powoływać biegłych z zakresu księgowości czy informatyki, jak ma to miejsce w Polsce, a przy tym podczas wstępnych czynności procesowych znacznie ułatwiają oni pracę policjantom, którzy nie zawsze posiadają specjalistyczną wiedzę z tego zakresu.

Korupcja przynosi poważne szkody całej gospodarce i społeczeństwu. Wiele państw na świecie boryka się z głęboko zakorzenioną korupcją, która hamuje rozwój gospodarczy i osłabia demokrację, również w Niemczech, dlatego wykorzystuje się różne strategie prewencyjne. Podczas szkolenia z zakresu zwalczania przestępczości korupcyjnej funkcjonariusze policji niemieckiej poruszyli kwestię dotyczącą zatrudniania w firmach na terenie Niemiec wykwalifikowanych pracowników zajmujących się szkoleniem pozostałych pracowników w zakresie programów antykorupcyjnych. Dodatkowo pracownicy ci zajmują się wczesnym wykrywaniem nieprawidłowości, które mogą świadczyć o zjawiskach korupcyjnych w firmie i mają obowiązek o tym poinformować organy ścigania. Jest to dodatkowy element pozwalający na eliminację takich zjawisk, a ponadto pozwala uświadamiać pracowników na jakie sytuacje korupcyjne są narażeni.

Reasumując należy stwierdzić, że uczestnictwo funkcjonariuszy KWP w Poznaniu w programie Leonardo da Vinci dało możliwość poznania odpowiedników reprezentowanych służb w niemieckiej policji. Zostały przybliżone rozwiązania obowiązujące w policji w ich kraju związkowym Hesja. Na szczególną uwagę zasługuje powoływanie na stanowiska cywilne – specjalistów, wykorzystywanych szczególnie w zwalczaniu przestępczości korupcyjnej. To rozwiązanie w znacznym stopniu ułatwia pracę policjantom niemieckim podczas zbierania materiału dowodowego tak niezbędnego w ramach tej szczególnej kategorii przestępstw.

Prezentacje przedstawione przez stronę niemiecką

Pierwsza prezentacja pt. „Zwalczanie korupcji i oszustw; środki policyjne związane z wywłaszczeniem dóbr zdobytych bezprawnie” zawiera opis podziału obowiązków pomiędzy poszczególnymi rodzajami Policji w tym landzie.

Łącznie w krajach związkowych Niemiec jest 222.000 czynnych policjantów i policjantek. Na BKA i Bundespolizei przypada ok. 34.000 stanowisk. Na 350 obywateli przypada 1 policjant.

Niemieckie Federalne Biuro Kryminalne (BKA - Bundeskriminalamt): siedziby główne – Wiesbaden, Berlin, Meckenheim (Bonn); właściwość – zgodnie z ustawą o BKA.

Policja Federalna (Bundespolizei): ochrona granic, dworców, lotnisk.

Podział zadań między Policję Landu: Schutzpolizei (ochrona ludności, ruch drogowy), Kriminalpolizei (zwalczanie przestępczości, ściganie przestępstw).

Druga prezentacja przedstawiała Land Hessen w liczbach (powierzchnia: 21.115 km², stolica: Wiesbaden – ilość mieszkańców: 277.000, 286 mieszkańców na 1 km² w landzie Hessen) oraz opis zadań realizowanych przez jednostkę HSG 41 (przestępczość zorganizowana, przestępczość gospodarcza, przeciwko mieniu, narkotykowa, z użyciem broni, materiałów wybuchowych).

Opis poszczególnych Wydziałów:

- HSG-41 – analiza,
- SG 411 – KLB,
- SG 411-2 – zadania o charakterze przekrojowym,
- SG 412 – przestępstwa przeciwko mieniu oraz z użyciem przemocy,
- SG 413 – przestępczość zorganizowana,
- SG 414 – przestępczość narkotykowa,
- SG 415 – przestępczość gospodarcza,
- SG 416 – przestępczość z użyciem broni, materiałów wybuchowych, związana z fałszowaniem pieniędzy.

Trzecia prezentacja zawierała dane statystyczne spraw realizowanych przez jednostkę K24 – AG Säm (kradzieże kieszonkowe, „oszustwa na wnuczka”). Jeśli chodzi o oszustwa „na wnuczka” to w roku 2011 podjęto 78 prób, a 19 oszustw dokonano, natomiast w 2014 roku (stan na dzień 20.08.2014) podjęto 135 prób, a dokonano 15 oszustw tego rodzaju.

Czwarta prezentacja pt. „Możliwości i granice wszechstronnego/obszernego postępowania w zakresie ciężkiej przestępczości gospodarczej/ na przykładzie BAO „Joker” i AG Cash” zawierała opis działań w ramach operacji Joker i Cash.

Początek czynności przedmiotowej operacji sięga listopada 2011 roku, kiedy to wpłynęło zawiadomienie o podejrzeniu prania pieniędzy przez firmę S&K. Następnie w 2012 roku pojawia się świadek koronny (szantażowany, groźby). 12.07.2012 roku następuje przejście czynności przez prokuraturę we Frankfurcie, a 17.07.2012 roku Komissariat 61 rozpoczyna operację AG Cash.

Firma S&K została założona w 2005 roku, a jej główną działalnością stanowił handel nieruchomościami z przymusowej likwidacji majątku, a także kupno ubezpieczeń na życie, kupno obcych funduszy oraz wydawanie własnych funduszy, „safe Home” (unikanie zagrożenia przymusową likwidacją majątku).

Firma ta stosowała zawyżanie wartości nieruchomości, przekupstwo rzeczoznawców/ekspertów, generowanie zbytu ze środków inwestorów, szantaż, wymuszanie, itp.

W sprawie tej wydano 10 nakazów aresztowania, jest 21 oskarżonych, 106 świadków, zabezpieczono ok. 52 mln. €.

Podstawowym problemem była duża ilość oskarżonych, trudna do przeniknięcia struktura firmy oraz duża ilość danych do przeanalizowania. Akta główne sprawy zawierają 180 tomów, tj. ok. 50.000 kart, natomiast akta dodatkowe zawierają ponad 500 tomów.

Piąta prezentacja przedstawiała pracę jednostki policji „lotniskowej” – dane statystyczne, zadania, partnerów (służba celna, ministerstwo gospodarki). Personel „latający” to ok. 13.000 osób, personel

odpowiedzialny za bezpieczeństwo to 8.206 osób (2013 r.). Zadania: nadzór/kontrola osób podróżujących, obrona przed niebezpieczeństwem w ruchu powietrznym na terenie lotniska, utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Zdjęcie 19. Spotkanie z przedstawicielem dyrekcji Policji na lotnisku we Frankfurcie

Szósta prezentacja zawierała zadania centralnej jednostki Landu Hessen zajmującej się odzyskiwaniem mienia (HSG 45). SG 451- niezależne dochodzenie finansowe, SG 452- odzyskiwanie mienia, SG 453 - izba rozliczeniowa, pranie pieniędzy.

Siódma prezentacja pt. „Opracowywanie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa prania pieniędzy przez policję w Hessen” zawierała definicję prania pieniędzy (§ 261 niemieckiego kk) oraz obowiązki wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu zjawisku prania brudnych pieniędzy (obowiązek meldunku /rejestracji).

Ósma prezentacja opisywała pracę jednostki HSG 48, zajmującej się przestępczością gospodarczą. Składa się z SG 481 – ogólna przestępczość gospodarcza, SG 482 – przestępczość przeciwko środowisku i przestępczość nuklearna, SG 483 – korupcja, SG 484 – przestępczość na rynku kapitałowym i giełdach pieniężnych (handel wewnętrzny, manipulacje rynkowe, oszustwa dotyczące papierów wartościowych). Te ostatnie są największym problemem, ponieważ są one przestępstwami zgodnie z ustawą o handlu papierami

wartościowymi, ale nie są ujęte w katalogu przestępstw w niemieckim kpk.

Dziewiąta prezentacja dotyczy oszustw związanych z obrotem bezgotówkowym (skimming, cash-trapping, oszustwa dotyczące przelewów na konta celowe zlokalizowane w Polsce). W 2013 roku opracowano 2057 tego rodzaju spraw, z czego 1175 wyjaśniono. Najczęściej sprawcami są obywatele Rumunii i Bułgarii. Przedstawiono tu techniki zamieszczania specjalistycznych urządzeń na bankomatach. Oszustwa dotyczące przelewów na konta celowe w Polsce są popełniane najczęściej przez Afroamerykanów, a jednym z pojawiających się banków jest Bank Zachodni. Ponadto, na stronach internetowych pojawiły się tzw. generatory polskiego numeru PESEL.

Dziesiąta i jedenasta prezentacja przedstawiały zadania i dane statystyczne jednostek policji odpowiedzialnych za zwalczanie korupcji w Policji Landu Hessen. Na 8.175 przestępstw korupcyjnych na terenie Niemiec, Landu Hessen dotyczy 130 (korupcja wśród funkcjonariuszy-65, korupcja w obrocie handlowym-65).

Zagadnieniem korupcji w Polizeipräsidium Frankfurt zajmuje się Kriminalinspektion K60, a w jego strukturach jednostka K 65 – Korupcja/ Pranie pieniędzy/ Odzyskiwanie mienia.

Jako przykładowe środki zwalczania korupcji policja niemiecka podaje konsekwentne ściganie przestępstw, odzyskiwanie mienia, analizę słabych punktów, zarządzanie ryzykiem, kodeks postępowania i przygotowanie do kształcenia w tej dziedzinie.

Na koniec w siedzibie HLKA w Wiesbaden dokonano podsumowania wizyty.

Zdjęcie 20. Pożegnanie delegacji przez Prezydent HLKA p. Sabine Thureau

Spis zdjęć i rysunków

Zdjęcie 1. Spotkanie z funkcjonariuszami holenderskimi w budynku policji w Hadze zaadoptowanym jako magazyn dowodów rzeczowych.....	10
Zdjęcie 2. Budynek, w którym znajduje się magazyn dowodów rzeczowych	10
Zdjęcie 3. Parking, na którym przechowywane są dowody zabezpieczone w postaci różnego rodzaju pojazdów	11
Zdjęcie 4. Zabezpieczona przyczepa z mobilną plantacją.....	12
Zdjęcie 5. Przedstawiciel burmistrza Katwijk.....	13
Zdjęcie 6. Nowa siedziba Europolu w Hadze.....	15
Zdjęcie 7. Pamiątkowa fotografia funkcjonariuszy uczestniczących w wizycie wraz z przedstawicielami Policji Holenderskiej i polskimi policjantami pełniącymi służbę w Europolu. .	17
Zdjęcie 8 oraz Zdjęcie 9. Policja portowa i nabrzeże Rotterdamu	21
Zdjęcie 10 oraz Zdjęcie 11. Coffeeshopy w Amsterdamie.....	24
Zdjęcie 12. Miejsce ujawnienia plantacji konopi indyjskich w Hadze	25
Zdjęcie 13 oraz Zdjęcie 14. Pomieszczenie, w którym znajdowała się plantacja konopi indyjskich..	26
Zdjęcie 15, Zdjęcie 16 oraz Zdjęcie 17. Miejsce ujawnienia plantacji konopi indyjskich w miejscowości Goszczanowiec i Chojno Młyn.....	31

Zdjęcie 18. Delegacja wielkopolskich policjantów w trakcie jednej z prezentacji	32
Zdjęcie 19. Spotkanie z przedstawicielem dyrekcji Policji na lotnisku we Frankfurcie	37
Zdjęcie 20. Pożegnanie delegacji przez Prezydent HLKA p. Sabine Thureau	39
Rysunek 1. Struktura grupy przestępczej zajmującej się uprawą konopi indyjskich	28
Rysunek 2. Procentowa struktura zabezpieczonego w sprawie mienia.....	29